Kom me horen

11 LEVENSVERHALEN
van delinquente
jongeren met een
licht verstandelijke
beperking

Kom me horen

11 LEVENSVERHALEN
van delinquente
jongeren met een
licht verstandelijke
beperking

Hendrien Kaal
Jan Dirk de Jong
m.m.v. Paula Vrij, Jeroen van den Broek, Matthijs Verzaal,
Lesley van Scheppingen en Claire van Genderen

Deze publicatie zou nooit tot stand zijn gekomen zonder de hulp van alle professionals die ons in contact brachten met de jongeren wier verhalen hier te lezen zijn, maar vooral niet zonder de jongeren zelf, die ons toelieten in hun leven en ons openhartig vertelden over hun verleden, hun zorgen en hun dromen. We zijn hen hier zeer dankbaar voor.

Coverontwerp: Sidney Waerts
Uitgever: Brave New Books, Amsterdam
ISBN: 9789402184914
© Hendrien Kaal en Jan Dirk de Jong

Voorwoord

De insteek: de mens in plaats van de cijfers

In de afgelopen jaren zien we gelukkig steeds meer aandacht uitgaan naar jongeren met een licht verstandelijke beperking (LVB)[1]. In toenemende mate worden er studiemiddagen georganiseerd, verschijnen er rapporten over onderzoeken, en wordt er beleid gevormd gericht op deze doelgroep. Met name in de justitieketen realiseert met zich inmiddels dat een aanzienlijk deel van de jongeren met politie- en justitiecontacten kampt met een LVB. In studies naar jongeren met een LVB wordt de aandacht vooral gevestigd op kenmerken die ze met elkaar gemeen hebben, vaak in de vorm van cijfers en statistieken. Het gebruik van cijfers dient een belangrijke functie. De cijfers leren ons welke kenmerken we relatief vaker zien bij mensen met een LVB, of tot ernstigere problemen leiden dan andere kenmerken.

De nadruk op statistieken heeft echter ook nadelen. Men gaat hiermee doorgaans al snel voorbij aan de grote diversiteit binnen de groep jongeren met een LVB. Een ander bijkomend effect is dat men over deze jongeren leert denken in termen van percentages met bijhorende risicotaxaties. Wanneer we deze jonge mensen vooral beschrijven aan de hand van statistieken, verliezen we het zicht op de mensen van vlees en bloed: we 'zien door de cijfers de mens niet meer'. We hebben dan minder oog voor hun individuele worsteling in een complexe sociale omgeving, voor de mooie kanten naast de minder mooie kanten van hun persoonlijkheid, en voor hun dromen over de toekomst binnen een realiteit van beperkte mogelijkheden.

Als wetenschappers onderstrepen wij uiteraard het belang van statistisch onderzoek om te achterhalen wat in het algemeen speelt bij jongeren die kampen met een LVB en die in aanraking komen met politie en justitie. Maar tegelijkertijd vinden wij ook nadrukkelijk dat het zaak is altijd oog te blijven houden voor het individu. Door zich te vereenzelvigen met die persoon als mens kan men tot een vollediger begrip te komen. Om die reden hebben wij een aantal van deze jongeren gevraagd ons te vertellen over hun levensloop. We hebben hen gevraagd naar kantelmomenten in hun leven, hun criminele carrière, hun ervaringen met hulpverlening en hun eigen droombeeld van de

[1] Wij hanteren de Nederlandse praktijkdefinitie waarbij sprake is van een LVB bij een IQ tussen 50 en 85, een beperkt sociaal aanpassingsvermogen en bijkomende problematiek.

toekomst. Daarbij lieten we alle ruimte voor interpretaties van de jongeren zelf. Het ging ons er om hoe ze zelf betekenis aan iets geven (bijvoorbeeld aan een criminele daad), waar zij waarde aan hechten (zoals aan dure merkkleding als statussymbool) of hoe zij zelf iets hebben beleefd (zoals de inzet van hulpverleners).

Stel je eens voor dat je op straat, op school of op het werk een van deze jongeren tegenkomt die je zijn eigen straattaal uitnodigt: "Kom me horen." Dit boekje is bedoeld om de lezer de mogelijkheid te geven zijn levensverhaal te beluisteren zoals deze jongere dat zelf vertelt, in zijn eigen woorden.

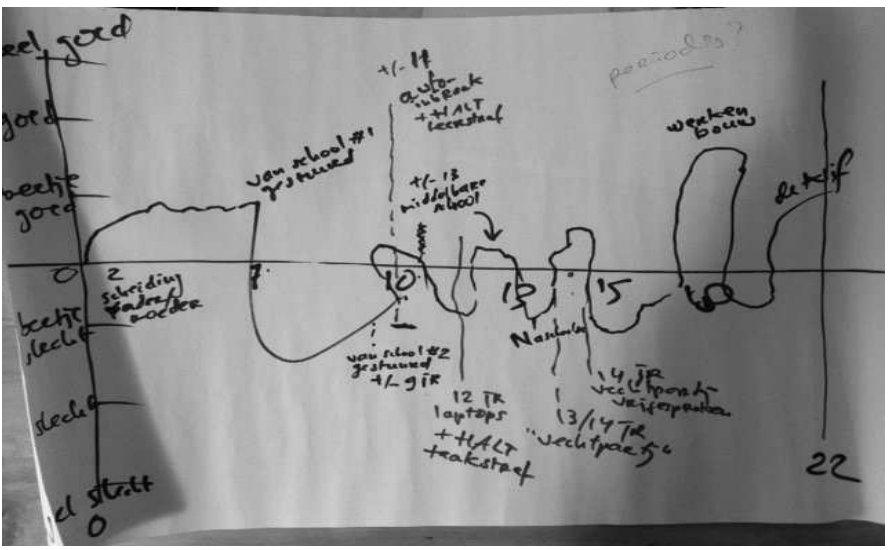
De methode: delinquente jongens een gezicht geven

De oorspronkelijk insteek van dit project was om zeer gericht jongeren te selecteren om zo te zorgen voor optimale diversiteit op het gebied van bijvoorbeeld leeftijd, criminaliteit en woonsituatie[2]. In de praktijk bleek het werven van jongeren zeer weerbarstig, onder andere omdat zorginstellingen bang waren dat de onderzoeksopzet te belastend was voor hun cliënten. Wanneer we eenmaal contact hadden met de jongeren, vaak via andere kanalen dan oorspronkelijk beoogd, bleken de jongeren erg enthousiast. Hoewel het vertellen over hun leven droevige en pijnlijke herinneringen opriep, vertelden velen van hen ons expliciet hoe erg ze het waardeerden dat er naar hen geluisterd werd en zij de gelegenheid kregen om ons hun verhaal te vertellen. Velen van hen vroegen onze interviewers of ze hen nog een keer zouden komen bezoeken. Uiteindelijk hebben de verhalen van elf jongeren een plek gekregen in dit boekje. Hun leeftijd varieerde van 16 tot 22 jaar, met één uitzondering: Jari van 28. De meeste van hen woonden begeleid; drie van hen woonden thuis bij hun ouders en één woonde in een gesloten jeugdzorginstelling. De meeste begingen een hele reeks uiteenlopende misdrijven, sommigen van hen pleegden slechts een enkel type delict. Deze elf jongeren zijn niet representatief voor een bepaalde groep; zij spreken enkel voor zichzelf.

Om zo goed mogelijk rekening te kunnen houden met de kenmerken en beperkingen van de doelgroep, bijvoorbeeld op het terrein van het geheugen, het vasthouden van de focus, generalisatie en het onderscheiden van hoofd- en bijzaken, werd voor dit project een gereedschapskist ontwikkeld om met diverse manieren om het gesprek aan te gaan met de jongeren. Het leek belangrijk variaties van gesprekstechnieken achter de hand te hebben zodat steeds maatwerk kon worden

[2] Deze verhalen zijn verzameld als onderdeel van het door RAAK gefinancierde project 'Met kleine stapjes, maar wel vooruit', https://www.sia-projecten.nl/projectenbank/project/lvb-met-kleine-stapjes-maar-wel-vooruit.

geleverd afhankelijk van de jongere en de gesprekssetting. Uiteindelijk werden de gesprekken doorgaans toch volgens eenzelfde protocol uitgevoerd. Hierbij werd uitgegaan van drie bijeenkomsten: 1) een eerste bijeenkomst gericht op kennismaking en het creëren van een vertrouwde situatie; 2) een vervolggesprek gericht op het levensverhaal van de jongere en de plaats van het delinquente gedrag hierin; en tenslotte 3) een gesprek gericht op het sociale netwerk en het toekomstperspectief van de jongere. De belangrijkste tool was het gebruik van een tijdlijn om de jongeren te helpen hun gedachten te ordenen (zie figuur 1). De jongeren gebruikten deze tijdlijn niet alleen om aan te wijzen wanneer bepaalde gebeurtenissen in hun leven plaatsvonden maar ook om hun gevoel van welzijn tijdens hun leven aan te geven.

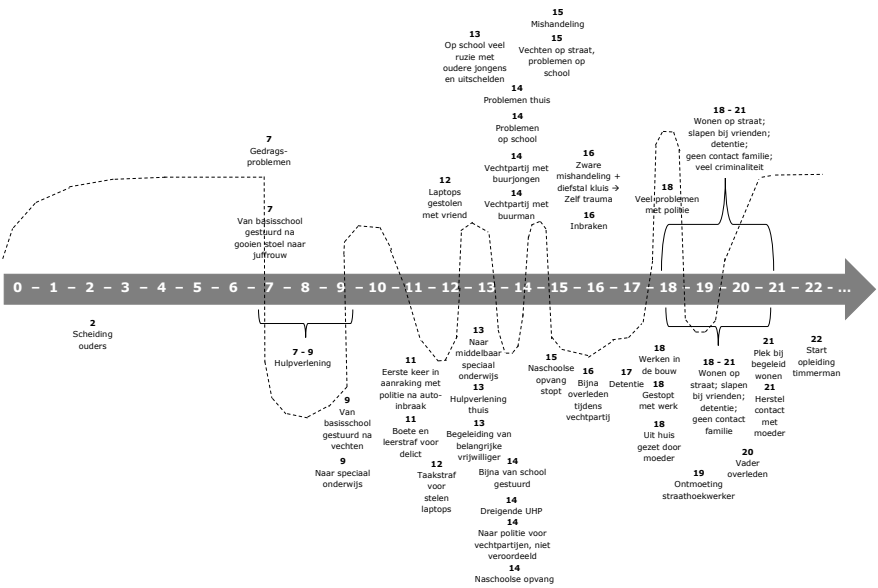
Figuur 1: Tijdlijn getekend met Karim

De gesprekken zijn opgenomen en letterlijk uitgewerkt in transcripten. Deze transcripten hebben we tot chronologisch verhalen geordend. We hebben bij het schrijven van deze verhalen gebruik gemaakt van de woorden en zinnen van de respondenten zelf, zodat hun stemmen worden gehoord in plaats van de onze. Dit heeft voor- en nadelen. Door hun eigen taal te gebruiken proberen we recht te doen aan hun eigen geluid. Dit helpt ons om ons beter te verplaatsen in hun beleving. Tegelijkertijd maakt dat eigenzinnige taalgebruik hun levensverhaal soms wel wat moeilijker om te volgen. Als lezer moet je op die momenten dan ook extra je best doen. Want het verhaal van deze jonge mensen is niet altijd consistent en ze struikelen niet zelden over hun eigen woorden en gedachten. We hebben hun teksten gestructureerd om de lezer te helpen, maar hebben aan hun zinnen nauwelijks ge-

schaafd. We hopen dat het de lezer lukt uitdagingen in hun tekst juist te zien als onderdeel van hun belevingswereld en hun denken.

Om de verhalen te analyseren hebben wij ook gebruik gemaakt van tijdlijnen waarin we de door de jongeren beschreven gebeurtenissen in de tijd plaatsten (zie figuur 2). Dit hielp ons om tijdens het ordenen van de gebeurtenissen waarover de jongeren vertelden het overzicht te houden. De tijdslijnen zijn steeds na het desbetreffende verhaal opgenomen in dit boekje. In deze illustraties zijn drie elementen te onderscheiden:

1) De golvende lijn geeft weer hoe de jongere zelf vond dat het met hem ging op dat moment in de tijd. Hoe hoger de lijn, hoe beter het ging. Niet alle jongeren hebben deze lijn getekend.
2) Boven de tijdbalk staan door de jongere genoemde voorbeelden van gedragsproblemen en delinquent gedrag.
3) Onder de tijdbalk staan door de jongere genoemde levensgebeurtenissen, inclusief gevolgen van het eigen delinquente gedrag.

Figuur 2: Tijdlijn samengesteld op basis van het verhaal van Karim

De toepassing: luisteren en reflecteren

De lezer kan dit boekje lezen, en ter kennisgeving aannemen. Maar de verhalen lenen zich naar ons idee voor herlezing en verdere reflectie op wat de verhalen ons kunnen laten zien. Wat vertellen deze jongeren over hun innerlijke problemen, in termen van gedragsproblematiek en andere gevolgen van LVB waaronder een sterke beïnvloedbaarheid? Wat

zeggen zij over invloeden van buitenaf binnen hun sociale omgeving, zoals familie, vrienden, buurtgenoten en sleutelfiguren (waaronder diverse professionals)? Welke kritieke levenssituaties beschrijven de jongeren binnen hun levensverhaal, met bijzonder aandacht voor de kantelmomenten (beginnen met delinquent gedrag, het normaal gaan vinden van dit gedrag en ermee stoppen)? Hoe hebben zij de hulp ervaren die ze al hebben ontvangen? Welke verzorgers, ondersteuners, hulpverleners of andere sleutelfiguren zijn daarbij van doorslaggevend belang geweest en waarom? Wat voor toekomstbeeld zien deze jongeren idealiter voor zich? Hoe realistisch is dat beeld? En wat voor hulp of steun willen ze daarbij zelf graag gebruiken en van wie? Of, meer in verhaaltermen: wie zijn de belangrijkste personages, wat is hun karakter, wat is de situatie, welke plotwendingen zijn er?

De lezer kan zich ook afvragen welke emoties hij ervaart tijdens het lezen van dit boekje. De levensverhalen zullen de meeste mensen vermoedelijk niet onbewogen laten. Sommige elementen in de verhalen, of de wijze waarop een jongere daarover vertelt, roepen wellicht verontwaardiging, minachting of zelfs walging op. In dezelfde verhalen leiden andere elementen mogelijk juist tot verrassing, ontroering en mogelijk bewondering. Juist deze meerzijdigheid maakt dat we ons gaan realiseren dat we het hebben over mensen van vlees en bloed.

De verhalen zullen niet altijd direct tot meer begrip en medeleven leiden voor de jonge daders. Maar hopelijk leiden de gevoelens en gedachten van de lezer wel tot meer inzicht in de leefwereld en belevingswereld van deze jongeren. De lezer kan het strafbare gedrag begrijpen als dat van een persoon die meerdere kanten heeft dan alleen die ene criminele, en wiens levensgeschiedenis veel ingewikkelde uitdagingen heeft kent. Met aandacht voor de genoemde vragen naar hun levensverhaal luisteren, kan helpen beter te begrijpen hoe de ontwikkeling van crimineel gedrag op diverse wijzen tot stand kan komen bij jongeren met een LVB. We hopen dat die inzichten ook helpen om het gedrag van deze jongeren in de toekomst beter te kunnen beïnvloeden, met name inzichten die ons meer vertellen over de wijze waarop bepaalde professionals en sleutelfiguren uit de sociale omgeving de jongeren helpen met het vormen van een realistisch toekomstperspectief dat een aansprekend alternatief vormt voor een crimineel bestaan.

Leiden, november 2018

Hendrien Kaal
Jan Dirk de Jong

Inhoudsopgave

"Ik heb ook nooit een grens gekend"
(Damian, 21 jaar) 11

"Ik wil niet skeer zijn, snap je?"
(Geraldo, 16 jaar) 32

"Ik vind wel dat ik te weinig kansen heb gekregen"
(Ouke, 22 jaar) 45

"Ik heb mezelf geleerd om scooters te repareren"
(Luuk, 22 jaar) 60

"Als je aan mijn juffrouw komt, kom je aan mij"
(Sjon, 16 jaar) 74

"Ik was een type dat heel moeilijk nee kon zeggen"
(Nassir, 21 jaar) 92

"Ik vind het leuk als mensen naar mij kijken: hoe doet hij dat?"
(Kenny, 21 jaar) 102

"Bewijs me maar eerst wat ik voor je waard ben"
(Karim, 22 jaar) 120

"Ergens zit toch iets in je hoofd niet goed waardoor je gaat gebruiken"
(Davey, 18 jaar) 134

"Je hoopt dat je een goed leven hebt natuurlijk…"
(Jari, 28 jaar) 150

"Ik ben van mening dat het pas strafbaar is als de politie het weet"
(Liam, 16 jaar) 168

“Ik heb ook nooit een grens gekend”

Damian, 21 jaar

Vader

Mijn vader had een sportschool en hij coachte een zaalvoetbalteam. Tijdens een wedstrijd is hij achterovergevallen. Ik was toen vier denk ik. Ik weet nog dat ‘ie daar in een kist lag en dat ik een kus gaf en dat die kist dicht ging en werd weggepakt, nou, dat was het eigenlijk. Ik ben best wel vaak bij zijn graf geweest, alleen de laatste tijd heb ik niet echt de mogelijkheid gehad. Ik ga daar gewoon even zitten, even kijken en dan, gewoon aan hem denken, ik weet niet, vind ik wel fijn. Het enige wat ik me van hem kan herinneren is dat we nog naar Disneyland gingen en dat ik op zijn schouders zat in het water. Voor de rest niks, ja foto's een beetje, maar, het herinnert niet echt iets op. Hij was heel groot. Van verhalen hoorde ik eigenlijk dat het een hele goede man was die iedereen wilde helpen, nooit iets verkeerd deed ofzo, altijd zijn mannetje stond. Mijn vaders sportschool was toen destijds een van de grootste sportscholen in de stad. Ik kom af en toe nog wel mensen tegen die vroeger bij de sportschool hebben getraind van mijn vader. Ze kennen mij gewoon nog. Volgens mij was het een beetje een bekend mannetje, zeg maar. Zijn begrafenis was ook heel groot.

Moeder

Mijn moeder heeft eerst een aantal jaar de sportschool zelf gehouden. Ja, maar toen kwam Fit For Free en Basic-Fit, en dat was allemaal goedkoper. Toen heeft zij de sportschool verkocht, en is gaan werken in een club, of café, een lunchroom ofzo. Het was zeg maar op een industrieterrein en al die mensen die daar in de fabriek en in de bedrijven werkten gingen daar lunchen. Na twee jaar heeft ze ontslag genomen, en is ze gaan werken bij een zonnestudio. Ze werkt daar volgens mij nu al acht jaar, zoiets.

Boos

Vanaf mijn vierde werd ik brutaal, had een grote bek, hele dag naar buiten, domme dingen doen. Ik werd heel snel boos, en ook heel heftig. Kijk, als een ander kind vraagt “mag ik 5 euro want ik wil drinken gaan halen bij de Jumbo” aan zijn vader of aan zijn moeder ofzo, en het is van “nee”, nou dan kan hij misschien wel boos worden maar dan is het na een half uurtje weg ofzo. Ik draaide helemaal door, ik begon met dingen te gooien, uit te schelden, met deuren te smijten, dan ging ik weg, dan kwam ik laat thuis. Of het nou 5 euro was of een dropje, ik

kon gewoon helemaal doordraaien. Misschien dat ik ODD had, dus dat ik heel snel boos kon worden, en misschien dat het te maken had met het verlies van mijn vader, of dat ik vrijloop in mijn leven had, dat ik kon doen en laten wat ik wil… Ik heb ook nooit een grens gekend, dat was ook altijd met vrienden: “Ja, gooi jij die baksteen of gooi ik die baksteen?” Dan is het: “Nou, ik gooi die baksteen wel.” Ik vond het altijd juist wel leuk om het zelf gewoon te doen.

Vrienden

Ik had vrienden en die gingen altijd met oudere jongens om. Ook jongens die tien jaar ouder waren, echt een grote groep jongens die daar dan elke dag hingen en zo. De kern was denk ik 15 man, 20 man van 16+. Die blowden ook allemaal, en dronken daar, en wij stonden daar een beetje bij, gingen voetballen, gingen met hun praten. Ze stonden er wel bij als we ze nodig hadden, gewoon bij ruzies onderling of met anderen. Die hielpen ons gewoon. Heel vaak, dan kwam iemand op de fiets ofzo, dan zeiden hun: "Ga even naar de Jumbo, haal eens even tien blikjes, dan kan je het wisselgeld houden.” Zij gingen ook stelen. Het was wel een stoer gevoel om daar überhaupt bij te staan... Andere vrienden mochten ook gewoon toen zij acht of negen waren tot een uur of drie, vier ’s nachts naar buiten. Ja, dat was voor ons wel normaal eigenlijk. Soms zei mijn moeder wel van “Je moet om elf uur thuis zijn”, ofzo, maar ik was dan ook wel weer het type wat om elf uur thuis was en om twaalf uur een raam uit klom. Want ja, al mijn vrienden waren buiten. Dan kwam ik de volgende ochtend weer terug, dan was ze al weer weg.

Erger dan kattenkwaad

Wij vonden het helemaal leuk om, ik weet het niet, fikkie te steken ofzo, of te crossen door de buurt met een motor ofzo. Ruiten in gooien, belletjetrek doen en met een afstandsbediening in de nacht tv’s aanzetten. Wel een stap erger dan kattenkwaad, vond ik dan in ieder geval. We gooiden chocomel tegen ramen, dan gingen we ramen lappen met chocomel, allemaal een beetje psychische shit. Er waren mensen die we wel vaker lastigvielen en waar we ook gewoon echt jarenlang de hele dag belletjetrek gingen doen, dan gingen ze achter ons aanrennen. Dat vonden wij juist leuk, dan kregen we aandacht terug. Ja, dan werd het soms wel heftiger, dan ging er een steen door de ruit heen ofzo, of sneeuwballen op het huis, helemaal bekogelen, met z’n tienen. Ik vond het wel leuk om naar buiten te gaan, ja. Soms hadden we ook gewoon dagen, dan gingen we voetballen ofzo. Maar ik bedoel, wie gaat er nou op zijn tiende ramen lappen met chocomel, allemaal eieren tegen ruiten gooien? Dat vonden wij leuk. We hebben er ook wel veel problemen mee gehad. Dat waren mijn eerste politiecontacten, gewoon ruiten ingooien.

Reacties moeder

Mijn moeder zei altijd tegen me: "Als je vader nog had geleefd was het heel anders gelopen." Dat weet ik ook wel. Dan had ik gewoon geen politiecontacten gehad of misschien heel weinig, denk ik. Ik denk dat het gewoon allemaal wat strenger zou zijn. Mijn moeder werd wel boos ofzo, maar ze hield me dan een dag binnen ofzo, en de volgende dag deed ik het gewoon weer, ik leerde er toch nooit wat van… Ik was gewoon heel snel geïrriteerd, en ik pikte gewoon niks van mijn moeder, en ik pikte gewoon van niemand iets. Om de kleinste dingen kon ik heel boos worden en als ik doordraaide, dan draaide ik ook altijd goed door. In het begin was het altijd wel heel heftig, dan wist ze eigenlijk volgens mij niet wat ze moest doen, maar uiteindelijk was ze er gewoon aan gewend, dan was het eigenlijk van: “Oh, daar gaan we weer, nou, laat hem maar, die draait misschien later wel weer bij.” Maar ondertussen maakte ik misschien wel 100 euro aan schade. Dan was mijn bed doorgezakt omdat ik erbovenop stond te springen, of had ik een kast omgeflikkerd, of mijn bureau lag door tweeën, of gaten in mijn muren.

Oma

Ik kon het altijd heel goed met mijn oma vinden, nog steeds eigenlijk. Dat is gewoon een hele lieve vrouw, ze is gewoon heel erg geïnteresseerd in mij, ze wil me met alles helpen, ze laat in ieder geval zien dat ze om mij geeft. Mijn moeder is altijd stugge vrouw geweest. Mijn moeder zal minder snel zeggen “Ik hou van je”, ze laat het misschien wel aan bepaalde dingen merken, maar het is niet echt dat ze gewoon letterlijk naar mij toe komt, en me een kus geeft. Mijn oma zal me eerder vastpakken en knuffelen dan mijn moeder dat zou doen. Als mijn oma mij irriteerde lag het gewoon meer aan mij. Ik werd gewoon snel boos, om alles, en het was gewoon echt, echt heel erg overdreven. Nu ik gewoon ouder ben geworden, realiseer ik me dat ook wel, dat ik echt om niks boos werd. Mijn oma is ook echt meerdere keren in tranen uitgebarsten, en zo. Volgens mij deed het mijn opa en oma ook veel meer, als zij boos waren dan waren ze ook echt boos, dan had ik ook gewoon echt iets verkeerd gedaan. Ik wist soms gewoon dat het gewoon heftiger zou worden als ik daar zou blijven, dus dan liep ik gewoon weg, gooide ik de deur achter mij dicht. En dan later die dag, of de volgende dag, kwam ik gewoon weer mijn excuses aanbieden, dat was wel genoeg eigenlijk.

Broertje

Mijn broertje is vier jaar jonger. Ik heb nooit echt super contact met hem gehad. Hij wil gewoon een beetje stoer doen, en daar irriteer ik mij dan aan en dan krijgen we al ruzie. Gewoon disrespect ofzo, denk ik, gewoon denken dat hij meer dan mij is ofzo, dat idee kreeg ik altijd. Mijn broertje werd altijd in het gelijk gesteld naar mijn idee, ik was

altijd degene die de schuld kreeg van dingen. Dat hij dan een grote bek heeft, en dan ga ik erop in, en dan zegt mijn moeder altijd tegen mij: “Doe jij nou maar normaal”, terwijl hij begint. Ik heb hem wel vaker een klap gegeven. Maar ik kwam ook voor hem op. Ik hoorde van mijn broertje van: “Ja, er is een jongen in de buurt, die scheldt mijn moeder uit”, blablabla, dus ik ging er met een paar vrienden heen - ik was toen denk ik 15 ofzo – en heb die jongen in elkaar geslagen, met zijn hoofd in het gras getrapt, met een ijzeren stok geslagen en zo. Later bleek het dus dat mijn broertje eerst hem ging uitschelden over zijn moeder en dat die jongen het daarna een keer terug zei, maar dat vertelt hij er weer niet bij. Hij heeft ook al een keer vastgezeten voor zware mishandeling en vernieling. Hij heeft ook een grote bek tegen politie, tegen iedereen gewoon. Hij heeft ook moeilijke tijden met mijn moeder gehad, maar volgens mij gaat het nu wel redelijk, denk ik, ik weet niet, ik praat daar nooit echt over met mijn moeder. Ze zegt soms weleens van: “Hij heeft dit uitgespookt” of “Hij heeft dit weer gedaan”, maar nooit echt over hun band samen, zeg maar.

Eerste politiecontact

De eerste keer dat ik werd aangehouden toen was ik negen, tien, zoiets. Toen gingen we blikje trap doen ofzo... Dus ik loop daar zo en ik zie ineens een ruit invliegen van een auto. Ik dacht dat de jongen die ernaast stond het had gedaan, dus ik zeg: "Wat ben je nou aan het doen?" Nou, hij was het niet. Iedereen kwam tevoorschijn, en toen hadden we bij die man aangebeld van: "Hey luister, ik weet niet wat er aan de hand is maar je autoruit ligt eruit." Niemand ging bekennen dat hij het had gedaan. Toen zeiden ze: "Dan gaan we de politie bellen, wat jullie willen." Wij stonden ze lachend op te wachten, moest iedereen mee naar het bureau, gingen we feestje bouwen in de bus. Een vriend die ging huilen omdat hij met zijn moeder ging gourmetten ofzo, dat weet ik ook nog, maar wij vonden het helemaal geweldig. Uiteindelijk had een van die jongens bekend, een oudere jongen, en toen mochten wij allemaal naar huis, en dat was het. Het was maar twee uurtjes ofzo, maar ik voelde me echt een 'bad ass' toen. De volgende dag was het gewoon lachen erover, ja. En een paar jongens uitlachen die het dan niet zo leuk vonden, met tranen in hun ogen zaten. We waren volgens mij met acht of negen mensen opgepakt, geloof ik.

Van regulier naar speciaal onderwijs

Op de basisschool ging het al eigenlijk helemaal mis: vechten op school, ze hadden me gepakt met roken op school. Ik weet nog dat ik in groep 4 of 5 zat, en mijn meester haatte mij gewoon. Ik mocht hem ook gewoon niet. Ik was gewoon een beetje druk, nooit luisteren ofzo, eruit gestuurd worden. Mijn moeder kwam meestal croissantjes brengen omdat ik nooit echt van brood hield, en ik weet nog dat ik haar via de

ramen zag aankomen, dus ik stond al op, loop daarheen, en die meester ziet dat ik tussen de deuropening sta, doet de deur verder open en smijt hem in een keer keihard dicht, terwijl ik ertussen sta. Dus toen draaide mijn moeder helemaal door. Ik weet ook nog wel dat ik op dezelfde dag ruzie met de school daartegenover had gemaakt, toen kwam bijna de hele school op mij af. Toen ben ik naar mijn moeder gerend, die zat in de auto. Er lag een honkbalknuppel in de auto, die heeft mijn moeder gepakt, gingen zij allemaal wegrennen. Dat zijn allemaal dingen waardoor ik naar het speciaal onderwijs moest. Dat was eigenlijk een gewone school maar met veel meer aandacht. Ik zat volgens mij met vijf, zes jongens in de klas. En er was een time out-ruimte, waar je ingegooid kon worden als je helemaal doordraaide.

Roken en blowen

Ik was er al heel vroeg bij met roken, ik denk dat ik echt zeven was, of acht, toen ik begon met roken. Niet echt vast ofzo maar dan af en toe een keer sigaret omdat ik het gewoon stoer vond, en niet eens over mijn longen ofzo. Toen ik 12 was ofzo begon ik wel een beetje vast te roken, wel meerdere keren per dag, en dan wel over mijn longen, en uiteindelijk was ik gewoon verslaafd, op mijn 13de denk ik ofzo. Ondertussen was ik verhuisd van mijn moeder naar mijn oma, daar heb ik ook bijna drie jaar gewoond, vanaf een jaartje of 12. Het ging gewoon thuis niet meer, en toen heeft mijn moeder eigenlijk gezegd van: "Vraag maar of je bij oma een tijdje kan wonen." Daar kreeg ik een vriend, dan maakten we altijd een hut. Daar waren we elke dag mee bezig en dan rookten we shag of sigaretten. Toen op een gegeven moment gingen zijn we een keer gaan blowen. Oudere jongens hadden wiet, ik vond het helemaal leuk. Nou, uiteindelijk is het zoveel geworden dat het elke dag was, dat het gewoon vijf, zes keer per dag was. Ik had ook een aparte meester zeg maar. Ik weet niet wat het was hoor, maar hij lette nooit echt op mij, je had veel drukkere mensen in de klas, en meestal, als ik geblowd had was ik altijd heel rustig, dus…

Justin

Een ander jongetje, Justin, was een stuk kleiner dan ons, wij waren volgens mij echt drie, vier jaar ouder dan hem, en dat was zeg maar ons slaafje, die lieten we gewoon alles doen. Hij luisterde gewoon, dan ging hij een uur werken en daarna kreeg hij een sjekkie ofzo, en ging daarna weer door, dat van de ochtend tot voor het eten. Wij hoefden dan minder te doen. Uiteindelijk werd die hut weer gesloopt, door de gemeente ofzo, dat ging eigenlijk om de twee maanden wel zo. Toen hadden we eigenlijk gewoon een geniaal idee. We trokken allemaal stenen uit de grond, ik had cement geregeld. We gingen hem gewoon zelf metselen. En toen hadden we een heel plan gemaakt wat we zouden gaan doen, en ja, het zag er eigenlijk best wel goed uit, ook als

ik er nu op terugkijk, van "Ja, dat hadden we eigenlijk best wel slim aangepakt, op die leeftijd." Toen hadden we pallets erin gezet, was het voor de helft al helemaal klaar, met Justin, en toen kwamen we terug, zagen we Justin die hele hut in elkaar trappen. Nou, toen hebben we hem in elkaar getrapt. Dat jochie was echt niet goed in zijn hoofd, ik weet niet wat hij had, maar hij had echt een stoornis. Volgens mij hebben wij zijn vinger gebroken ofzo, blauwe ogen, en bloedneus, en weet ik veel. Ja, toen is hij naar huis gegaan. Die vader zat bij de Hell's Angels ofzo, die kwam helemaal tekeer naar ons toe. Maar ja, de vader van mijn vriend die zat bij een andere motorbende, zat onder de tattoos en zo, en die woog echt 180 kilo ofzo, dus de vader van Justin wist wel hoe laat het was. We waren er gewoon echt heel pissed over, want ja, wij zeiden dat we dat cement hadden gekocht (maar dat hadden we gewoon uit een tuin gepakt) en hebben gewoon tegen die vader van Justin gezegd dat we het geld terug wilden. Daar zijn we nog maandenlang over doorgegaan. Ondertussen hadden we eigenlijk bedacht, dat we Justin wanneer we hem zagen zouden vastbinden, vuilniszak over hem heen trekken en in de sloot gooien. We vonden het gewoon heel kut, dat het was gebeurd. We hebben hem wel een paar keer gezien, maar ik denk dat we het ook nog niet echt durfden ofzo. Dat was het. Volgens mij hebben we het hem een soort van vergeven, later ofzo, en toen uh, later liep het weer uit de hand. Het was niet echt vechten, hij kreeg dan klappen en ging huilend naar huis.

Toename cannabisgebruik en delinquentie

Ik heb volgens mij anderhalf jaar op het speciaal onderwijs gezeten ofzo, en ik zat toen in groep 5, en toen heb ik het eigenlijk zo goed gedaan daarbinnen dat ze zeiden van: "Ja, volgens mij ben je gewoon klaar om naar het middelbare te gaan." Toen was ik 13 denk ik. Ik wilde graag kok worden, toen ik ben naar een koksschool gegaan. Ik vond dat destijds best wel leuk, maar ja, de eerste twee jaar is een bakkersopleiding, en pas daarna kan je kiezen of je verder gaat naar koken. Toen ben ik ook weer een paar keer gepakt met blowen en drinken en vechten, ik deed mijn huiswerk niet, veel onvoldoendes. We hadden een veldje, daar zaten we eigenlijk vanaf een uurtje of tien 's ochtends tot vijf uur, zes uur ’s nachts. We hadden, zeg maar een vriend van ons, die heette Bastiaan, die was heel erg verslaafd aan blowen, en die was 22 ofzo, wij 14. Dus ja, het was wel makkelijk, wij zeiden tegen hem van: "Hey, weet je, ik geef je nu een jointje als je nu voor mij naar de coffeeshop gaat", en dan ging hij daar heen. Acht, negen keer op een dag ging hij naar de coffeeshop toe voor iedereen. Hij ging altijd voor ons bier halen, of drank halen. We waren toen al wat verder zeg maar, wij gingen inbreken.

Fietsendiefstal

De eerste echte criminaliteit, ik denk dat dat daarvoor al was, toen ik een jaar of 13 was. Dat was gewoon fietsen stelen. Wij gingen in de nacht, gingen wij met een groep van vijf, zes, zeven man fietsen optillen en dan brachten we ze naar de sportclub. Daar had je een stopcontact buiten, gooiden we er een slijptol overheen... Had ik gewoon een rugtas met die slijptol daarin. Ik kon best wel goed met fietsen omgaan, ook door mijn buurman, die hielp altijd met mijn fiets en zo, en ik keek altijd toe. Ik denk dat ik daar ook redelijk van geleerd heb. Dus ik haalde het slot eraf, kocht een goedkoop ander slot, ging hij op marktplaats, of verkopen in de buurt. Voor marktplaats had ik dan altijd standaard een babbeltje klaarstaan: "Ik heb een nieuwe fiets gekregen en ik zou deze graag willen verkopen, omdat ik te veel moet betalen voor school", en zo. Dat soort dingen wordt meestal wel geloofd, ik ben zelf in ieder geval nooit gepakt. In de buurt wist iedereen wel dat ik fietsen stal, dus zeiden ze van: "Ja, heb je een fiets voor me? Dan geef ik drie tientjes ofzo." Het was gewoon zo makkelijk. Wij gingen niet voor één fiets, wij gingen voor acht, negen fietsen ofzo, ligt eraan met hoeveel mensen. Dan gaan we met z'n tweeën verkopen, en dan pak ik gewoon 300 euro. En dat deed ik dan meestal met domme mensen, dan zei ik: "Hier, heb je 100 euro", en dan hield ik 200… Nou, dat bewaarde ik dan, en dan weer een andere fiets, en dan had ik 1400 euro, 1500 euro.

Inbraken in bedrijfspanden

Het idee om te gaan inbreken was eigenlijk van ons allemaal, ik denk dat ik eigenlijk ook wel een beetje de aanstichter was, want ik was altijd een beetje degene die voorop stond. De eerste keer waren we 15 denk ik, we waren dronken, stoned. Hadden we met een breekijzer de deur geforceerd van een kantine. Gewoon, dat bedachten we die avond. Toen gingen we naar binnen, hebben de kassa op de grond gesmeten, gingen we allemaal kasten doorzoeken, hebben we een computer meegenomen, de koelkast opengetrokken, alle frisdrank eruit getrokken, allemaal meegenomen. Toen hadden we een lange tijd drinken, snoep, eten, weet ik veel wat. De computer heb ik doorverkocht. Via via. Ik kende wel wat oudere mensen die wel dat soort dingen deden, die telefoons inkochten, die computers inkochten, ik ken ook winkels die dat gewoon illegaal inkochten. De tweede keer, dat was een week daarna ofzo, bij een pand, bleek er iemand te wonen. Toen zijn we heel hard weggerend. Iets daarna hadden we ergens ingebroken, fooienpot ging mee, zagen we allemaal sterke drank staan. Die ging allemaal mee, zijn we weggegaan, en toen kwam iemand van de gemeente toevallig langs. Wij snel die tassen in de bosjes gegooid, toen was het van: "Ja, wat zijn jullie hier aan het doen?" Toen zeiden wij: "Ja, er zat een man achter ons aan, met een mes, blablabla", zeiden ze "Nou, we gaan wel even

kijken." Iedereen was al weg, maar een vriend van ons lag nog in de bosjes, en ik wilde hem niet achterlaten. Dus ik ben teruggegaan, die andere jongens ook, toen kwamen hun: "Ja, er is daar ingebroken, jullie worden daarvan verdacht, blijven staan, we gaan nu even de eigenaar bellen." Toen kwam de politie ineens, toen hebben we zes uurtjes vast gezeten, toen hebben we er eigenlijk niets meer van gehoord… Ik moest naar Halt dat was het, volgens mij, maar dat was echt na vijf maanden ofzo, dat ik erheen moest. Ik kreeg een taakstraf volgens mij, die had ik niet uitgevoerd, toen kreeg ik een leerstraf, en dat was volgens mij binnen vijf uurtjes gedaan ofzo. Ik moest een opstel schrijven over wat ik had gedaan, wat er nou fout aan was. Ik had daar geen strafblad door. Vóór die Halt-straf was er nog een keer een pand, dat zou gesloopt worden. Het was helemaal leeggehaald, en toen gingen we daar naar binnen. Er stonden banken tegen de muur, die hebben we aangestoken, halve pand afgebrand, schade was 2,5 ton. Dat was op tv te zien. Ik had toen wel echt een idee van: stel we worden gepakt, dan zijn we zo zwaar de lul, moet ik misschien mijn leven lang gaan betalen. Maar ja, het is nog niet gebeurd, ik ga er ook niet vanuit dat het nog gaat gebeuren. En een tweede pand, daar hebben we vuurwerk in gegooid, halve ding ook weer kapot. Toen waren we gepakt, zes uurtjes vast gezeten, daarna vrijgekomen, niks gebeurd. Ja, ja, het gaat allemaal heel goed hier in Nederland. Toen hebben we nog een paar keer ingebroken en… volgens mij niks…

Woninginbraak

Toen ben ik overgestapt op huizen. Ik was toen 16. Een vriend van mij zei: "Kom eens langs", toen gingen we met hem praten, van: "Weet je, ik heb gehoord dat daar best wel wat te halen valt, en die mensen zijn dan en dan op vakantie, wil je daaraan meedoen?" Toen zei ik: "Ja, ik ga er wel even over nadenken, en ik wil nog wat meer erover weten, ik wil eerst slim nadenken voordat zoiets ga doen." Toen had ik het helemaal uitgezocht, toen bleek het dat de tuindeur, die was half kapot ofzo, die kregen ze al open. Toen gingen we kijken, hadden we eerst vier, vijf keer aangebeld, aan de voordeur, niemand deed open… Het was spannend, ja, het was niet de eerste keer dat ik ging inbreken, maar wel bij een huis. Hij wist ook gewoon zeker dat er niemand was, dus dat gaf me ook wel wat meer vertrouwen. We hadden een horloge gevonden, een paar honderd euro contant, sieraden, en nog wat andere rotzooi, ik weet niet meer wat allemaal… nou, dat hadden we allemaal verkocht. Een domme vriend van me, die was niet helemaal helder, toen zei ik tegen hem: "Luister, als je dit voor mij inlevert, ik ga met je mee naar binnen, ik ga kijken hoeveel het oplevert, gaan we kijken wat je voor me krijgt..." Nou, hij levert ze in, hij ondertekent alles, en mag weg, heeft 1500 euro contant in zijn hand. Ja, zijn naam staat er dan wel aan gekoppeld. Niks van gehoord… Uiteindelijk heb ik hem 100 euro

gegeven en de rest met die andere jongen verdeeld. Later, toen was ik 16, 17 denk ik, dacht ik dat gaan we nog wel een keertje doen, zelfde jongen, gingen we naar een ander huis, stonden we net binnen, hoorde we iemand gillen en schreeuwen. Wij zijn gelijk weggerend, ik dacht: ik ga nooit meer inbreken. Ik dacht: het is een keer goed gegaan, de tweede keer gaat het gelijk mis. Ik was er gewoon bang voor…

Instellingen

Ja, ondertussen heb ik wel allemaal in een instelling gezeten, dat soort dingen. Het ging niet meer bij oma. De eerste keer was gewoon een gastgezin, ze waren daar niet om mij daar te helpen, zeg maar, maar gewoon puur crisisopvang. Dat is zeg maar, uh, als je per direct het huis uit moet omdat er te grote problemen zijn, kan je daar geplaatst worden. En toen heb ik daar vier of vijf maanden gezeten. Dat ging allemaal wel goed omdat ik gewoon, ja, ik wilde gewoon zo snel mogelijk weer thuis wonen, zeg maar, dus ik zette me er wel voor in… Uiteindelijk zeiden ze van: "Ja, het is een te korte periode om je nu al weer naar huis te sturen", dus hebben ze me geplaatst in een soort van halfopen instelling. Daar heb ik anderhalf jaar gezeten. Ondertussen heb ik daar de kluis gestolen en heb ik ook nog een keer ingebroken in de school, met die jongens van daar, en uiteindelijk ben ik volgens mij een keer opgepakt voor mishandeling. Toen uh, hebben ze gezegd van: "Ja, het gaat niet meer, je bent hier te zwaar voor", toen hebben ze me naar een andere instelling gestuurd. Daar heb ik een jaar gezeten, toen moesten ze me overplaatsen, ik weet niet meer hoe die instelling heet. Daar heb ik toen twee weken gezeten omdat ik wapens had gemaakt op mijn kamer. Ik had aan van die plastic klerenhangers een punt geslepen… Toen overgeplaatst, voor twee weken ofzo, toen ben ik weer teruggegaan, toen heb ik daar nog zes maanden gezeten, zeker anderhalf jaar had ik daar gezeten, toen hebben ze gezegd van: "Ja, we zien eigenlijk alleen maar dat het goed gaat, we willen je de kans geven om weer naar huis te gaan."

Weer thuis

Toen heb ik vier maanden thuis gewoond, eerst bij mijn moeder, toen ging dat ook weer niet, toen ben ik naar mijn oma gegaan, toen is er een keer een erge ruzie geweest bij mijn oma thuis, dat ik heel erg boos werd. Toen heb ik daar een ruit ingeslagen van de buurman, van de schuur. Mijn oma was heel erg verdrietig, ze wist niet wat ze moest doen, toen heeft ze maar een voogd gebeld. Een week later had mijn voogd vanuit de rechtbank toestemming gekregen, zonder dat wij het wisten, om mij uit het huis te plaatsen. Ze waren naar het huis van mijn moeder gegaan, dus mijn moeder had mij gelijk gebeld van: "Ja, wat is dit nou weer, er staat 15 man politie binnen, heb je een overval gepleegd ofzo?" Het was gewoon echt heel heftig, dus ik begon al te